

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 92. Quid addendum sit circa impedimentum ligaminis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

cum secundum quid tantum, quale hic est, postea autem facile commutatur tota voluntas: & quamvis violentum secundum quid etiam repugnet connaturali modo hujus contractus, non repugnat tamen essentiali. Ad 3. & ejus Confirmationem, non est opus injuriam semper posse resciri in eodem genere, sic enim, si quis metu injusto cogatur Baptismum suscipere, patitur injuriam, quam non est opus resciri annullando Baptismum. Idem est, si quis fide Matrimonii data defloret hanc, & postea ducat aliam: item, si quis ex metu, non ad extorquendum consensum Matrimonii, sed ob alium finem injuste incusso ineat Matrimonium, hæc enim injuriæ non resciriuntur annulatione Matrimoniorum, sed per accidens est tum causari damnum in suo genere irreparabile. Ad 4. Sor. Henr. Lopez apud Sanch. l. 4. d. 14. n. 3. dicunt non valere propter Jus gentium irritans: sed probabilius dicunt Ledesm. & Sanch. valere illa Matrimonia inter infideles, nisi lege civili sint irrita, sunt enim contractus tantum civiles. Ad 5. Si sponsalia sint irrita, & quidem maxime, si ex defectu consensûs, non inducunt impedimentum publicæ honestatis ergo cum Matrimonium metu coactum sit irritum defectu liberi consensûs, secundum hos Auctores etiam non inducit illud impedimentum. Ad 6. nego majorem, nam clandestinum est Jure humano irritum, nec firmatur juramento: Et cur coactum non firmetur juramento, nec obligationem pariatur, dictum est n. 666. potestque videri Sanch. l. 4. d. 20. Multa quæ hic opponi possent, soluta sunt l. 3. p. 2. à n. 643.

672. Q. 92. Quid addendum sit circa impedimentum li-
 gami-

ganimus. Re. §. 1. Illicitum esse Jure divino plures simul uxores habere, dictum est n. 11. Estque probabilius id esse Jure divino naturali, uti pluribus ostendit *Kyglér* à n. 1833. ubi solvit objectiones satis difficiles. Matrimonium autem dissolvi per mortem alterius conjugis, dixi n. 418. Esse autem tum licitas secundas, ac etiam plures nuptias, quamvis odiosæ sint, dixi n. 16.

§. 2. Quando quis conjugem habuit, & nunc dubitat, an obiêrit, *Lucius III. Cap. Dominus 2. De secundis nuptiis* ait: *Id vobis respondemus, ut nullus amodo ad secundas nuptias migrare presumat, donec ei constet, quòd ab hac vita migraverit conjux ejus.* Et *Clemens III. Cap. In presentia, De spons. & Matr.* ita statuit: *In presentia quæstivisti, quid agendum sit de mulieribus, quæ viros suos causa captivitatis vel peregrinationis absentes ultra septennium præstolata fuerint, nec certificari possunt de vita vel de morte ipsorum, licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem, & pro juvenili ætate seu fragilitate carnis nequeunt continere, petentes alius Matrimonio copulari: respondemus, quòd quantumcunque annorum numero ita remaneant, viventibus viris suis, non possunt ad aliorum consortium canonicè convolare, nec autoritate Ecclesiæ permittas contrahere, donec certum nuntium recipiant de morte virorum.* Dixi autem n. 308. per *Tò* non possunt, non ideo talem mulierem reddi inhabilem ad contrahendum, sed Matrimonium valet, si prior maritus erat mortuus.

§. 3. Quando hæc certitudo in specie determinari non potest, juxta communem cum *Abb. ad Cap. In presentia* n. 6. relinquitur arbitrio prudentum, consideratis circumstantiis. Hinc *Epifania* in append. ad q. de licito usu probabilitatis à n. 181. putat tantùm requiri talem certitudi-

dinem, qualis exigi ac reperiri solet in ordina-
 rio rerum humanarum commercio, quia *Glossa*
 ait; ubi tamen verisimiliter praesumitur de mor-
 te, si mulier nubat, excusatur: unde secundum
Esparf. sufficit testimonium fidei humanae ex
 credulitate probabili & discreta: similiter non
 esse necessariam certitudinem moralem, sed suf-
 ficere verisimiliorem praesumptionem, putant
S. Anton. Silv. Nav. Laym. Wagnerech, Gob. tr. 9. n.
292. Similiter *Krimer n. 1832.* & *Kugler à n. 1844.*
 dicunt sufficere magnam probabilitatem, si
 nempe sit major pro morte quam pro vita. *Piaf.*
 in praxi episc. p. 2. c. 4. n. 29. putat sufficere vio-
 lentas praesumptiones: è contra melius contra-
 dicunt *Sot. Angles, Tann. Castrop. Sanch. l. 2. d. 26.*
n. 6. Less. De just. l. 2. c. 10. n. 39. dicens debere
 prudenter ita credi, ut contrarium nullo modo
 videatur probabile, nam cum sit certa possessio
 pro priori Matrimonio, haec non videtur elidi
 in ordine ad aliud contrahendum, nisi per cer-
 titudinem saltem moralem de morte prioris
 conjugis. Ut verò Judex ecclesiasticus decernat
 licere transitum ad secundas nuptias, requiritur
 adhuc major, nempe indubitata certitudo de
 morte prioris, uti habet communissima, & fa-
 rentur *Laym. l. 5. t. 10. p. 3. c. 3. n. 2. Gob. n. 308.*
 Ratio autem est, quia majus imminet pericu-
 lum scandalum & irreverentia Sacramenti, si forte
 prior maritus rediret.

674. §. 4. Ut conjux superstes permittatur inire
 aliud Matrimonium, non sufficit, quod juree
 suum conjugem esse mortuum, & à se sepultum,
 nisi accedant alia adminicula, uti rectè *Gob. n.*
311. Item non sufficit, quod unus conjugum
 dubitans de morte alterius expectarit etiam per
 decem

E
2Th
PCL
La C
Tom

C

dece[m] annos, & nihil de altero audiêrit, quia Matrimonium certò antea validum manet in possessione, uti antè dictum est, neque debet excludi jus certum alterius conjugis per merum dubium superveniens; atque in hoc à Jure Canonico correctum est Jus civile apud Arcudium l. 7. c. 18. & Aversam supra, quod permittebat in dubio post quadriennium vel quinquennium posse iniri aliud Matrimonium.

§. 5. Si conjuges vixerint semper in bona pace, & unus intra multos annos sæpius perquisitus non compareat, prudenter quidem creditur esse mortuus, nam cum fuerint in bona pace, si viveret, compareret, aut saltem nuncium mitteret. Et quamvis Gob. n. 352. dixerit tum posse iniri novum Matrimonium, tamen postea id meritò revocavit, quia necdum videtur adesse certitudo, quam requirunt Pontifices. Quòd si in bona pace non fuerint, aut non amârint se, cujus signum est, si unus clam deseruerit alterum, quamvis 30. annis abfuerint, non potest præsumi mors alterutrius, quia vita & averfio potest eousque extendi, & sicuti hic conjux vivit, sic potest alter vivere.

§. 6. Ex dictis solvitur sequens casus: Caja 676, 37. annos nata profugit à Titio marito suo; post alios 36. annos de ea nihil rescit, quamvis facta sit diligens inquisitio: *Queritur*, an Titius possit aliam uxorem ducere. Pro affirmativa parte allegat Titius, quia non amplius existere præsumitur, qui factâ diligenti inquisitione nullibi reperitur, *Campeg. De testibus. Reg. 350. n. 10.* sed contrà est, quòd nullum sit positivum argumentum pro morte, cum enim abierit in discordia, nolet redire suâ sponte, nec resciri, ubi sit; itaque

E e s

que

que tota præsumptio pro morte est ex ætate 73. annorum, nihil autem novi est, quòd mulier ætatem illam vivat, nam fortè etiam Titius, qui vivit, ætatem similem attigit. Adde, quòd *Signat. n. 1.* dicat non sufficere, nequidem centum annorum absentiam, quia Pontifex præquirat certum nuntium de morte alterius conjugis.

677. §. 7. Argumenta è quibus certitudo sufficiens de morte prioris conjugis habetur, sunt varia, nam sufficit 1. liber Parochi, qui inter mortuos aliquem adscripsit, ita enim habet praxis totius Ecclesiæ teste *Avers. q. 14. f. 3. contra Pontium. 2.* Productio testamenti demortui facta ex mandato Judicis. 3. Communis & constans fama, si ad eam accedant alia adminicula, nempe quòd fuerit senex, valde æger, pugnârit in acie &c. *Avers. & alii communiter.* 4. Si ad famam accedat unus testis de visu: semper autem probanda est fama duobus testibus omni exceptione majoribus, qui deponere debent se à fide dignis audivisse, & esse in illo loco publicum, & se credere rem ita se habere. Quòd si conjecturæ probabiles de morte illa non adsint, explicare debent, à quibus personis audiverint, nisi 6. vel 8. testibus fama comprobaretur, uti *Castrop. d. 4. pu. 13. §. 1. n. 8.* habet. 5. Quando locus, in quo esset mortuus, est distans, ex quo difficile est habere probationes, docent *Spor. in Theol. Sacram. p. 4. c. 1. n. 51. & Illf. tr. 6. d. 9. n. 102.* sufficere testem unum oculatum, qui consideratâ qualitate personæ sit fide dignus, & juramento deponat, se vidisse mortuum, aut saltem, inquit *Gob.*, n. 312. exequias vel sepulchrum illius, qui dicebatur fuisse talis, tum enim censetur esse testis de

devisi. Et in hoc casu, si major certitudo vel plenior probatio haberi non possit, secundum *Pirh. l. 4. tit. 1. sect. 5.* & alios, quos citat, sufficit talis magna præsumptio, quia excludet moralem dubitationem, & faciet probationem moraliter certam, extra tales autem circumstantias non sufficit unus testis, quia Jura dicunt vocem unius esse vocem nullius, *Schild. tr. 2. n. 125.* Unde quamvis *Ab. Hostiens. Angel.* & alii absolute dicant, testimonium unius sufficere, *Sanch. autem Bonac.* & alii absolute negent, tamen *Avers. & Castrop.* putant sufficere, si adsint alie simul conjecturæ, uti dictum est, & major probatio haberi non possit, ac testis ex modo deponendi, aliisque circumstantiis præsumatur certum deponere: è contrà, si horum unum absit, non sufficet.

§. 8. Ex dictis constat requiri majorem certitudinem de morte prioris conjugis, quando agitur de Matrimonio novo contrahendo, quam quando agitur de permanendo in secundo Matrimonio contracto cum dubio de morte prioris conjugis, in hoc enim casu posse aliquando esse etiam licitum usum hujus secundi Matrimonii, dictum est à n. 308. Quod si ante secundum Matrimonium deprehendatur adhuc vixisse prior conjux, nunc autem certum sit esse mortuum, Matrimonium manet invalidum, quia quod ab initio non valet, tempore non convalescit, convenit tamen ad scandalum cavendum, & ab educationem prolium, ut ponant novum contractum, sicque valident Matrimonium, *Gob. 286. 425. Spor. n. 52.* Casus alios practicè resolutos videre poteris apud *Gob. à n. 295. & iterum fusè à n. 328.*

II.
O.
mor.
vidii
troix
LVIII